

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ
ЧЕРКАСЬКИЙ ІНСТИТУТ ПОЖЕЖНОЇ БЕЗПЕКИ ІМЕНІ ГЕРОЇВ ЧОРНОБИЛЯ

ФАКУЛЬТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ

КАФЕДРА УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ПСИХОЛОГІЯ УПРАВЛІННЯ В ОСОБЛИВИХ УМОВАХ ДІЯЛЬНОСТІ»**

циклу професійної вибіркової підготовки
за освітньо-професійною програмою «Цивільний захист»
підготовки за другим (магістерським) рівнем вищої освіти
у галузі знань 26 «Цивільна безпека»
за спеціальністю 263 «Цивільна безпека»

Рекомендовано кафедрою управління у
сфері цивільного захисту на 2022-23
навчальний рік. Протокол від 23 серпня
2022 року № 1.

Силабус розроблено згідно робочої програми навчальної дисципліни
«Психологія управління в особливих умовах діяльності».

2022 рік

Загальна інформація про дисципліну

Анотація дисципліни

Знання отримані під час вивчення навчальної дисципліни «Психологія управління в особливих умовах діяльності» спрямовані на формування у здобувачів вищої освіти організаторських та управлінських здібностей, необхідних для компетентної професійної діяльності в особливих умовах.

Даний курс передбачає теоретичне і практичне оволодіння основами психології управління, характерними особливості особистості керівника і підлеглого в особливих умовах діяльності, основами професійного спілкування і взаємодії, управління груповими процесами, явищами, конфліктними ситуаціями.

Відмінною особливістю даного курсу є те, що здобувачі здатні використовувати основні положення психологічної науки при вирішенні управлінсько-професійних задач в особливих умовах діяльності, зокрема психологічно грамотно здійснювати керівництво персоналом, застосувати методи і засоби подолання важких емоційних станів, проводити заходи щодо підвищення і збереження працездатності працівників на оптимальному рівні, створити мотиваційно-орієнтовану основу для майбутньої управлінської роботи, формувати психологічну готовність та стійкість до діяльності в особливих умовах.

Інформація про науково-педагогічного працівника

Загальна інформація	Кришталь Тетяна Миколаївна, завідувач кафедри управління у сфері цивільного захисту доктор економічних наук, професор
Контактна інформація	м. Черкаси, вул. Онопрієнка, 8, кабінет № 231.
E-mail	kryshtal_tetiana@chipb.org.in
Наукові інтереси	удосконалення системи організаційно-управлінських та економіко-правових відносин в діяльності органів і підрозділів цивільного захисту; регіональна економіка
Професійні здібності	інноваційний підхід до розвитку професійних знань та навичок, постійне самовдосконалення, значний досвід науково-педагогічної роботи, педагогічний такт, здатність пов'язати навчальний предмет з професійною діяльністю
Наукова діяльність за освітнім компонентом	Доктор економічних наук за спеціальністю 08.00.05 – розвиток продуктивних сил і регіональна економіка; вчене звання професор присвоєно за кафедрою управління у сфері цивільного захисту. Автор та співавтор 5 монографій, понад 115 наукових фахових публікацій у вітчизняних та міжнародних

	виданнях. Профіль в Orsid: ORCID: 0000-0002-9715-2689 Профіль у Google Scholar: https://scholar.google.com.ua/citations?user=cjCSmJkA-AAAJ&hl=uk
--	--

Час та місце проведення занять з навчальної дисципліни

Аудиторні заняття з навчальної дисципліни проводяться згідно затвердженого розкладу. Електронний варіант розкладу розміщується на сайті Інституту (<https://chipb.dsns.gov.ua/> p).

Консультації з навчальної дисципліни проводяться протягом семестру щовівторка з 15.00 до 15.45 в аудиторії № 129. В разі додаткової потреби здобувача в консультації час погоджується з викладачем.

Мета вивчення дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Психологія управління в особливих умовах діяльності у» є: розкриття змісту та психологічних особливостей процесу управління в особливих умовах, ознайомлення із закономірностями соціальної взаємодії в організації, розвиток управлінського мислення, практичне оволодіння методами самопізнання і самовдосконалення, які допоможуть магістрантам у професійному зростанні.

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Форма здобуття освіти	
	очна (денна)	заочна (дистанційна)
Статус дисципліни	професійно вибіркова	професійно вибіркова
Рік підготовки	1-й	1-й
Семестр	2-й	2-й
Обсяг дисципліни:		
- в кредитах ЄКТС	3	3
- кількість модулів		
- загальна кількість годин	90 год.	90 год.
Розподіл часу за навчальним планом:		
- лекції (годин)	18 год.	6 год.
- практичні заняття (годин)	-	-
- семінарські заняття (годин)	22 год.	-
- лабораторні заняття (годин)	0 год.	0 год.
- курсовий проект (робота) (годин)	0 год.	0 год.
- інші види занять (годин)	0 год.	0 год.
- самостійна робота (годин)	44 год.	74 год.
- індивідуальні завдання (науково-дослідне) (годин)	6 год.	0 год.
- підсумковий контроль	Диф. залік	Диф. залік

Передумови для вивчення дисципліни

Вивчення наступних навчальних дисциплін: ОК 1. Теорія прийняття управлінських рішень, ОК 10. Державна система цивільного захисту, ОК 12. Кадрова політика та організаційні аспекти роботи із персоналом служби цивільного захисту.

Результати навчання та компетентності з дисципліни

Відповідно до освітньої програми «Цивільний захист» вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити:

- досягнення здобувачами вищої освіти таких результатів навчання

Результати навчання	РН
Застосовувати спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні наукові здобутки для розв'язання наукових і прикладних задач у сфері цивільної безпеки.	РН01
Ефективно управляти складними робочими процесами у сфері цивільної безпеки, у тому числі непередбачуваними та такими, що потребують нових стратегічних підходів; об'єктивно оцінювати результати діяльності персоналу та колективу.	РН02
Доносити професійні знання, власні обґрунтування та висновки до фахівців та широкого загалу, володіти навичками публічних виступів, дискусій, проведення навчальних занять.	РН10
Аналізувати організаційно-технічні, психосоціальні, емоційні, поведінкові складнощі, які не відповідають умовам безпеки, оцінювати ризики стану соціального та психічного благополуччя у підлеглих і груп населення в районі оперативних дій, приймати ефективні рішення.	РН18

- формування у здобувачів вищої освіти наступних компетентностей:

Програмні компетентності	К
Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.	К01
Здатність приймати обґрунтовані рішення.	К03
Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.	К04
Здатність приймати ефективні рішення, керувати роботою колективу під час професійної діяльності.	К08

Програма навчальної дисципліни

Теми навчальної дисципліни

Тема № 1. Психологічні засади управління.

Тема № 2. Психологія організації в управлінні.

Тема № 3. Психологічний зміст функції мотивування персоналу.

Тема № 4. Особистість керівника та підлеглого в управлінні.

Тема № 5. Психологія управління трудовим колективом.

Тема № 6. Психологія професійного спілкування та комунікацій.

Тема № 7. Психологічні аспекти управлінської діяльності в особливих умовах діяльності.

Тема № 8. Працездатність працівників та заходи її збереження в ОУД.

Тема № 9. Психічне здоров'я в системі управління персоналом.

Розподіл дисципліни у годинах за формами організації освітнього процесу та видами навчальних занять:

Назви модулів і тем	Очна (денна) форма здобуття освіти					
	Кількість годин					
	усього	у тому числі				
		лекції	практичні (семінарські) заняття	індивідуальне науково-дослідне завдання	самостійна робота	модульна контрольна робота
1 - й семестр						
Тема № 1. Психологічні засади управління.	10	2	2	-	6	-
Тема № 2. Психологія організації в управлінні.	10	2	2	1	5	-
Тема № 3. Психологічний зміст функції мотивування персоналу.	10	2	2	-	6	-
Тема № 4. Особистість керівника та підлеглого в управлінні.	10	2	2	1	5	-
Тема № 5. Психологія управління трудовим колективом.	10	2	2	1	5	-
Тема № 6. Психологія професійного спілкування та комунікацій.	10	2	2	1	5	-
Тема № 7. Психологічні аспекти управлінської діяльності в особливих умовах діяльності.	10	2	2	1	5	-
Тема № 8. Працездатність працівників та заходи її збереження в ОУД.	10	2	2	1	5	-
Тема № 9. Психічне здоров'я в системі управління персоналом.	10	2	4	-	4	-
Усього годин	90	18	20	6	44	2

Назви модулів і тем	Заочна (дистанційна) форма здобуття освіти					
	Кількість годин					
	усього	у тому числі				
		лекції	практичні (семінарські) заняття	Лабораторні заняття	самостійна робота	модульна контрольна робота
1/2 - й семестр						
Тема № 1. Психологічні засади управління.	10	1	-	-	9	-
Тема № 2. Психологія організації в управлінні.	10	1	-	-	9	-
Тема № 3. Психологічний	10	-	-	-	10	-

зміст функції мотивування персоналу.						
Тема № 4. Особистість керівника та підлеглого в управлінні.	10	1	-	-	9	-
Тема № 5. Психологія управління трудовим колективом.	10	1	-	-	9	-
Тема № 6. Психологія професійного спілкування та комунікацій.	10	-	-	-	10	-
Тема № 7. Психологічні аспекти управлінської діяльності в особливих умовах діяльності.	10	2	-	-	8	-
Тема № 8. Працездатність працівників та заходи її збереження в ОУД.	10	-	-	-	10	-
Тема № 9. Психічне здоров'я в системі управління персоналом.	10	-	-	-	10	-
Усього годин	90	6	-	-	84	-

Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми лекції	Кількість годин
1.	Лекція 1. Психологічні засади управління. 1. Поняття управління та його сутнісні характеристики. 2. Рівні управління. 3. Предмет, мета та завдання «Психології управління». 4. Методи дослідження психології управління.	2
2.	Лекція 2. Психологія організації в управлінні. 1. Сутність, функції, ознаки та класифікація організацій. 2. Організація як система. Фактори впливу на організацію. 3. Психологічна характеристика групи як структурного елементу організації.	2
3.	Лекція 3. Психологічний зміст функції мотивування персоналу. 1. Суть і модель мотивації. 2. Стадії мотиваційного процесу. 3. Основні концепції та теорії мотивації.	2
4.	Лекція 4. Особистість керівника та підлеглого в управлінні. 1. Теорії особистості. 2. Особистість керівника. Професійно-важливі якості керівника. 3. Психологічні типи керівників. 4. Структура особистості підлеглого. Роль темпераменту в управлінській діяльності. 5. Види стосунків у системі «керівник – підлеглий».	2
5.	Лекція 5. Психологія управління трудовим колективом. 1. Колектив як соціальна група. Характерні ознаки та структура колективів. 2. Етапи створення та розвитку колективу. 3. Соціально-психологічні параметри колективу.	2

6.	Лекція 6. Психологія професійного спілкування та комунікацій. 1. Комунікаційна структура організації. 2. Зміст, структура та функції професійного спілкування. 3. Правила і норми професійного спілкування.	2
7.	Лекція 7. Психологічні аспекти управлінської діяльності в особливих умовах діяльності. 1. Поняття та сутність ОУД. Екстремальні фактори. 2. Особливості поведінки працівника в ОУД. 3. Психологічна готовність та стійкість до діяльності в особливих умовах.	2
8.	Лекція 8. Працездатність працівників та заходи її збереження в ОУД. 1. Поняття працездатності, фактори та закономірності змін працездатності 2. Неприятливі функціональні стани: утом, моногонія, стрес. 3. Шляхи та засоби збереження працездатності працівників.	2
9.	Лекція 9. Психічне здоров'я в системі управління персоналом. 1. Психічне здоров'я як чинник ефективної діяльності. 2. Самоменеджмент психічного здоров'я. 3. Поняття професійного вигорання, його ознаки та причини.	2
Всього:		18

Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Семінар 1. Теоретичні основи психології управління.	2
2.	Семінар 2. Організація як об'єкт управління.	2
3.	Семінар 3. Зміст функції мотивування у психології управління.	2
4.	Семінар 4. Психологія особистості керівника та підлеглого.	2
5.	Семінар 5. Соціально-психологічні параметри трудового колективу.	2
6.	Семінар 6. Психологія професійного спілкування.	2
7.	Семінар 7. Психологічні аспекти управлінської діяльності в особливих умовах діяльності.	2
8.	Семінар 8. Працездатність працівників та заходи її збереження в ОУД.	2
9.	Семінар 9. Психічне здоров'я в системі управління персоналом.	4
Всього:		20

Орієнтована тематика індивідуальних завдань у формі рефератів, презентацій, тез доповідей на конференції:

1. Основні управлінські функції керівника.
2. Принципи психології управління.
3. Керівник як лідер колективу.
4. Ділова бесіда: правила підготовки і проведення.
5. Психологія управління конфліктними ситуаціями в діяльності керівника.
6. Психологічні особливості розробки та прийняття управлінських рішень в ОУД.
7. Попередження і подолання стресів і життєвих криз.

8. Управління емоціями. Аутотренінг та самонавіювання як релаксаційні та саморегулювальні техніки.

9. Маніпуляції в управлінській діяльності. Протидія маніпуляторам.

10. Основні види ділових нарад, особливості підготовки і проведення.

Оцінювання освітніх досягнень здобувачів вищої освіти

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є: повсякденне спостереження за навчальною роботою здобувача вищої освіти, опитування та виставлення балів кожного семінарського заняття, виконання індивідуального завдання та модульної контрольної роботи, диф. залік.

Оцінювання рівня освітніх досягнень здобувачів за освітніми компонентами, здійснюється за 100-бальною шкалою, що використовується в ЧПБ ім. Героїв Чорнобиля НУЦЗ України з переведенням в оцінку за рейтинговою шкалою – ЄКТС та в 4-бальну шкалу.

Таблиця відповідності результатів оцінювання знань з навчальної дисципліни за різними шкалами

За 100-бальною шкалою, що використовується в НУЦЗ України	За рейтинговою шкалою (ЄКТС)	За 4-бальною шкалою
90–100	A	відмінно
80–89	B	добре
65–79	C	
55–64	D	задовільно
50–54	E	
35–49	FX	незадовільно
0–34	F	

Критерії оцінювання

Форми поточного та підсумкового контролю

Поточний контроль результатів навчання здобувачів освіти проводиться у формі фронтального та індивідуального опитування, проведення термінологічних диктантів, виконання письмових завдань, вирішення практичних ситуацій, виконання тестових завдань, модульної контрольної роботи.

Підсумковий контроль результатів навчання здобувачів освіти проводиться у формі диф. заліку.

Розподіл та накопичення балів, які отримують здобувачі, за видами навчальних занять та контрольними заходами з дисципліни

Денна форма навчання

Види навчальних занять	Кількість навчальних	Максимальний бал за вид	Сумарна максимальна
-------------------------------	-----------------------------	--------------------------------	----------------------------

	занять	навчального заняття	кількість балів за видами навчальних занять
I. Поточний контроль			
Модуль 1	лекції	9	-
	семінарські заняття	10	5
	модульна робота	1	15
Разом за модуль 1			65
Індивідуальні завдання (науково-дослідне)			10
Разом за поточний контроль			75
II. Підсумковий контроль (екзамен)			25
Разом за всі види навчальних занять та контрольні заходи			100

Заочна форма навчання

Види навчальних занять	Кількість навчальних занять	Максимальний бал за вид навчального заняття	Сумарна максимальна кількість балів за видами навчальних занять
I. Поточний контроль			
Модуль 1	лекції	3	-
	семінарські заняття	-	-
	контрольна робота	1	50
Разом за модуль 1			50
Разом за поточний контроль			50
II. Підсумковий контроль (екзамен)			50
Разом за всі види навчальних занять та контрольні заходи			100

Поточний контроль (денна форма навчання)

Критерії поточного оцінювання знань здобувачів на семінарському занятті:

Поточний контроль проводиться на кожному семінарському занятті та за результатами виконання завдань самостійної роботи. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки здобувачів вищої освіти із зазначеної теми (у тому числі, самостійно опрацьованого матеріалу) та набутих практичних навичок під час виконання завдань.

Викладачем оцінюється повнота розкриття питання, цілісність, системність, логічна послідовність, вміння формулювати висновки, використання основної та додаткової літератури.

**Критерії поточного оцінювання знань здобувачів вищої освіти
(денна форма навчання)**

Усний виступ та виконання письмового завдання, тестування	Критерії оцінювання
5	В повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі тестові завдання.
4	Достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість тестових завдань.
1-3	Частково володіє навчальним матеріалом не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки. Правильно вирішив окремі тестові завдання.
0	Не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань. Не вирішив жодного тестового завдання. У разі не дотримання правил академічної доброчесності.

Доповнення виступу:

1 бал – отримують здобувачі вищої освіти, які глибоко володіють матеріалом, чітко визначили його зміст; зробили глибокий системний аналіз змісту виступу, виявили нові ідеї та положення, що не були розглянуті, але суттєво впливають на зміст доповіді, надали власні аргументи щодо основних положень даної теми.

Суттєві запитання до доповідачів:

1 бал - отримують здобувачі вищої освіти, які своїм запитанням до виступаючого суттєво і конструктивно можуть доповнити хід обговорення теми.

Бали отримані здобувачем вищої освіти за результатами поточного контролю з дисципліни викладач оголошує в кінці кожного семінарського заняття та виставляє в Журнал обліку роботи академічної групи.

Сумарна кількість отриманих балів з кожного виду навчальної

діяльності здобувача вищої освіти за різними формами поточного контролю виставляється викладачем у Журнал обліку роботи академічної групи.

Сума балів, яку накопичив здобувач вищої освіти в результаті поточного навчання є складовою загальної підсумкової оцінки з дисципліни відповідно до виду підсумкового контролю.

Максимальна кількість балів за поточний контроль складає 75 балів.

Здобувачу, який не набрав прохідного мінімуму (35 балів) з навчальної дисципліни, за дозволом викладача, надається можливість здачі пройденого матеріалу для отримання необхідної кількості балів з поточного контролю шляхом виконання запланованих у силабусі завдань, які не були ним/нею попередньо виконані або були виконані незадовільно.

У разі невиконання здобувачем жодного із обов'язкових видів навчальної діяльності (робіт), зазначених у силабусі освітньої компоненти / навчальної дисципліни, його результат оцінюється у «0» балів. Здобувач не допускається до складання екзамену, якщо кількість балів, одержаних за поточний контроль протягом семестру становитиме менше 35 балів.

Модульний контроль (денна форма навчання)

Критерії оцінювання знань здобувачів під час виконання модульних контрольних робіт:

Модульний контроль проводиться після кожної логічно завершеної частини (змістового модуля) навчальної дисципліни у вигляді модульної контрольної роботи.

Підсумковий модульний контроль проводиться з метою визначення стану успішності здобувачів вищої освіти за період теоретичного навчання. Підсумковий модульний контроль знань здобувачів здійснюється через проведення аудиторних письмових контрольних робіт або комп'ютерного тестування.

Критерії підсумкового модульного оцінювання знань здобувачів (денна форма навчання)

Письмова контрольна робота або тестування	Критерії оцінювання
13-15	В повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань. Правильно вирішив усі тестові завдання.
8-12	Достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно

	вирішив більшість тестових завдань.
5-7	В цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину тестових завдань.
4-6	Не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності. Правильно вирішив менше 40% тестових завдань.
0-3	Не володіє більшою частиною навчального матеріалу та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань. Допущено суттєві помилки. Правильно вирішив менше 30% тестових завдань. У разі не дотримання правил академічної доброчесності.

Форми проведення модульного контролю, система та критерії оцінювання зазначаються у робочій програмі навчальної дисципліни та у даному документі.

При модульному контролі оцінюванню підлягають: розуміння та засвоєння певного матеріалу; вироблення навичок проведення розрахункових робіт; вміння вирішувати конкретні задачі та ситуаційні вправи, самостійно опрацьовувати тексти, здатність публічно чи письмово подати пройдений матеріал.

Сума балів, яку накопичив здобувач вищої освіти за результатами виконання модульних контрольних робіт є складовою загальної підсумкової оцінки з дисципліни відповідно до виду підсумкового контролю.

Результати модульного контролю виставляються викладачем у Журнал обліку роботи академічної групи.

Максимальна сумарна кількість балів за модульний контроль складає 15 балів.

Поточний контроль (заочна форма навчання).

Контрольна робота (заочна форма навчання)

Критерії оцінювання контрольна робота за підсумком її захисту (співбесіди):

50 балів – контрольна робота виконана в повному обсязі, здобувач повністю володіє навчальним матеріалом за темою завдання;

40 балів – робота виконана в обсязі до 90%, але допущені незначні помилки, здобувач володіє навчальним матеріалом;

30 балів – робота виконана в обсязі до 70% від загального обсягу, здобувач на достатнім рівні розуміє зміст навчального матеріалу але має деякі труднощі в поясненні окремих частин роботи;

20 балів – обсяг виконаних завдань по роботі становить до 50% від загального обсягу, здобувач допускає суттєві помилки у відповіді на питання за темою роботи;

0 балів – здобувач виконав роботу менше ніж на 40% від загального обсягу або робота виконана не по варіанту чи не дотримано правил академічної доброчесності.

Викладачем оцінюється понятійний рівень здобувача, логічність та послідовність під час відповіді, самостійність мислення, впевненість в правоті своїх суджень, вміння виділяти головне, вміння встановлювати міжпредметні та внутрішньо-предметні зв'язки, вміння робити висновки, показувати перспективу розвитку ідеї або проблеми, відсоток унікальності та запозичення текстового документу (плагіат), уміння публічно чи письмово представити звітний матеріал.

Індивідуальні завдання (науково-дослідне) (денна форма навчання)

Критерії оцінювання індивідуальних завдань.

Індивідуальне завдання є додатковою частиною самостійної роботи студента над навчальною дисципліною. Творча (евристична), наближена до наукового осмислення і узагальнення робота можлива лише як результат організації самостійного навчання з обов'язковою присутністю в ній цілей дослідження та їх досягнення за допомогою ефективних технологічних схем самоосвіти. Крім того, така робота повинна бути індивідуалізованою, з врахуванням рівня творчих можливостей студента, його навчальних здобутків, інтересів, навчальної активності тощо. Індивідуальні завдання виконують студенти самостійно під керівництвом викладача. Як правило, індивідуальні завдання виконуються окремо кожним студентом. Завдання можуть мати комплексний характер і тоді до їх виконання можуть залучатися кілька студентів.

Проводиться у формі реферату, презентації, тез доповідей на конференції та впливає на формування фахових компетентностей здобувача.

Викладачем оцінюється понятійний рівень здобувача, логічність та послідовність під час підготовки індивідуального завдання, самостійність мислення, впевненість в правоті своїх суджень, вміння виділяти головне, вміння встановлювати міжпредметні та внутрішньодисциплінарні зв'язки, вміння робити висновки, показувати перспективу розвитку ідеї або проблеми, уміння публічно чи письмово представити звітний матеріал.

«9-10» балів – повна, розгорнута відповідь на питання дослідного та творчого характеру, обґрунтована власна точка зору (алгоритм вирішення проблемних ситуацій, розробка плану дій, пакету заходів, моделювання тощо).

«6-8» бали – недосить повна відповідь, недостатня аргументованість на питання дослідного та творчого характеру.

4-5 – завдання виконано частково, неповні відповіді на запитання, з порушенням термінів або вимог.

«3» бали – допущено грубі помилки при висвітленні теоретичного матеріалу, недостатньо змістовний матеріал, відсутність власного бачення вирішення проблеми.

«2-0» бали – часткове виконання завдання, не розкрито тему, не дотримано правил академічної доброчесності.

Підсумковий контроль (денна форма навчання)

Підсумковий контроль успішності проводиться з метою оцінки результатів навчання на завершальному етапі, проводиться у формі диф. заліку.

Відповіді повинні обґрунтовуватись з посиланням на чинну нормативно-правову базу та максимальньо повно розкривати зміст питань.

Знання оцінюються в діапазоні від 0 до 25 балів.

Підсумковий контроль може проводитись в письмовій та/або в усній формі, а також з застосуванням засобів електронного зв'язку за умов ідентифікації здобувача вищої освіти.

Критерії оцінювання знань здобувачів на диф. заліку:

Бали	Критерії оцінювання
24-25	Здобувач вищої освіти в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі завдання підсумкового контролю. Брав участь в олімпіадах, конкурсах, конференціях.
20-23	Здобувач вищої освіти достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість завдань підсумкового контролю.
15-19	Здобувач вищої освіти в цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину завдань підсумкового контролю.
8-14	Здобувач вищої освіти не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та

	практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності. Правильно вирішив меншість завдань підсумкового контролю.
0-7	Здобувач вищої освіти частково володіє навчальним матеріалом не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки. Правильно вирішив окремі завдання підсумкового контролю. Не дотримано правил академічної доброчесності.

Підсумкова оцінка з дисципліни розраховується як сума балів отриманих за результатами поточного, модульного та підсумкового контролю.

Підсумковий контроль (заочна форма навчання)

Підсумковий контроль успішності проводиться у формі диф. заліку.

Знання оцінюються в діапазоні від 0 до 50 балів.

Підсумковий контроль може проводитись в письмовій та/або в усній формі, а також з застосуванням засобів електронного зв'язку за умов ідентифікації здобувача вищої освіти.

Критерії оцінювання знань здобувачів на диф. заліку:

Бали	Критерії оцінювання
45-50	Здобувач вищої освіти в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі завдання підсумкового контролю. Брав участь в олімпіадах, конкурсах, конференціях.
40-44	Здобувач вищої освіти достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість завдань підсумкового контролю.
25-39	Здобувач вищої освіти в цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину завдань підсумкового контролю.
16-24	Здобувач вищої освіти не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності.

	Правильно вирішив меншість завдань підсумкового контролю.
0-15	Здобувач вищої освіти частково володіє навчальним матеріалом не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки. Правильно вирішив окремі завдання підсумкового контролю. Не дотримано правил академічної доброчесності.

Підсумкова оцінка з дисципліни розраховується як сума балів отриманих за результатами поточного та підсумкового контролю.

Перелік теоретичних питань для підготовки до диф. заліку:

1. Визначте предмет курсу «Психологія управління в особливих умовах діяльності», його мету та завдання.
2. Розкрийте зміст поняття «управління» та визначте його види.
3. Охарактеризуйте рівні управління.
4. Визначте зміст поняття «система управління». Суб'єкт і об'єкт управління як її складові.
5. Поняття управлінської діяльності та її психологічні особливості та закономірності.
6. Охарактеризуйте методи дослідження психології управління.
7. Визначте спеціалізовані функції організації як об'єкту управління.
8. Розкрийте суть та загальні характеристики (ознаки) організацій на прикладі підрозділу цивільного захисту.
9. Охарактеризуйте організацію як відкриту систему. Фактори впливу на організацію.
10. Психологічна характеристика групи як структурного елементу організації.
11. Охарактеризуйте загальні та галузеві принципи психології управління.
12. Зміст планування, організування та контролю як загальних функцій управління.
13. Охарактеризуйте категорії: повноваження, відповідальність і делегування в управлінні. Техніка делегування повноважень.
14. Суть і модель мотивації як функції управління.
15. Охарактеризуйте стадії мотиваційного процесу.
16. Проаналізуйте змістовні теорії мотивації (теорії потреб А.Маслоу, М. Туган-Барановського, Мак Клееланда і двофакторна теорія Ф. Герцберга).
17. Проаналізуйте процесні теорії мотивації (теорія очікувань Врума, теорія справедливості С. Адамса і модель мотивації Портера - Лоулера).
18. Сутність і основні засади керівництва та лідерства в управлінні. Відмінності між керівником і лідером
19. Охарактеризуйте особистість керівника як суб'єкта управлінської діяльності.
20. Структура професійно-важливих якостей керівника.
21. Проведіть порівняльну характеристику стилів керівництва.

22. Основні теорії лідерства: теорія рис, теорія ситуативна, теорія синтетична.
23. Способи управлінського впливу керівника на підлеглих: переконання, навіювання, зараження та наслідування.
24. Психологічні типи керівників.
25. Психологічні особливості розробки та прийняття управлінських рішень в ОУД.
26. Методи розробки та прийняття евристичних управлінських рішень.
27. Вплив людського фактора на процес прийняття управлінських рішень.
28. Психологічні бар'єри при прийнятті управлінських рішень.
29. Колектив як соціальна група. Характерні ознаки та структура колективів.
30. Етапи створення та розвитку трудового колективу.
31. Соціально-психологічні параметри колективу.
32. Стадії згуртованості трудового колективу. Типи колективів залежно від ступеню його згуртованості.
33. Сумісність співробітників колективу.
34. Теорії особистості у сфері управління.
35. Структура особистості підлеглого.
36. Роль темпераменту підлеглих в управлінській діяльності.
37. Процес адаптації підлеглого до умов роботи в організації.
38. Врахування характеру підлеглих в управлінській діяльності.
39. Самооцінка особистості. Рівень домагань та локус контролю підлеглого.
40. Поняття комплексу неповноцінності. Види комплексів, їх урахування в управлінській діяльності.
41. Емоційна сфера особистості. Врахування індивідуального прояву емоцій підлеглих.
42. Охарактеризуйте засоби спілкування та визначте їх роль в управлінні.
43. Визначте характерні особливості управлінського спілкування.
44. Правила і норми професійного спілкування співробітника ДСНС.
45. Комунікаційна структура організації. Бар'єри на шляху успішної комунікації.
46. Поняття та сутність ОУД. Екстремальні фактори.
47. Особливості поведінки працівника в ОУД.
48. Психологічна готовність та стійкість до діяльності в особливих умовах.
49. Функції емоцій в ОУД. Емоційна стійкість як необхідна якість регулювання функціонального стану працівника.
50. Формування психологічної готовності до діяльності в особливих умовах.
51. Поняття працездатності, фактори та закономірності змін працездатності.

52. Несприятливі функціональні стани працівника: утома, моногонія, стрес.
53. Шляхи та засоби збереження працездатності працівників.
54. Стрес: ознаки, симптоми, види, фази та рекомендації з виходу із стресових станів.
55. Психічне здоров'я як чинник ефективної управлінської діяльності.
56. Ознаки погіршення психічного здоров'я працівника.
57. Самоменеджмент психічного здоров'я.
58. Поняття професійного вигорання, його ознаки, симптоми та причини.
59. Неврози та психологічні кризи як причини невдач в управлінні.
60. Зміст, структура та функції професійного спілкування.
61. Публічний виступ. Структура виступу. Прийоми ораторського мистецтва.
62. Бесіда як форма ділового спілкування.
63. Основні види ділових нарад, особливості підготовки і проведення.
64. Ділові переговори, їх підготовка та етапи.
65. Основні джерела і причини виникнення конфліктів в управлінні. Стратегії поведінки керівника у конфліктній ситуації.

Політика викладання навчальної дисципліни

1. Сумлінне дотримання розкладу занять з навчальної дисципліни (здобувачі вищої освіти, які запізнилися, до заняття не допускаються).
2. Активна участь в обговоренні навчальних питань, попередня підготовка до семінарських занять за рекомендованою літературою, якісне і своєчасне виконання завдань та обов'язкове виконання самостійних завдань, наданих викладачем.
3. Користуватися мобільними пристроями під час заняття дозволяється тільки з дозволу викладача і тільки з навчальною метою.
4. Здобувач вищої освіти має право дізнаватися свою кількість накопичених балів у викладача навчальної дисципліни або в журналі обліку навчальних занять взводу (групи).
5. При виконанні індивідуальної самостійної роботи до захисту допускаються роботи, що містять не менше 60 % оригінального тексту при перевірці на плагіат.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Базова література:

1. Бакаленко О. А. Психологія управління: навч. посібник – Харків: ХНУРЕ, 2020. – 120 с.
2. Психологія управління в організації : навчальний посібник / М. Д. Прищак, О. Й. Лесько. – [2-ге вид., перероб. і доп.]. – Вінниця, 2016. – 150 с.
3. Психологія управління: курс лекцій для студентів денної і заочної форм навчання напряму підготовки 6.030103 «Практична психологія» /

укладач О. С. Юрков. – Мукачево: МДУ, 2017. - 179 с.

4. Психологія діяльності в особливих умовах: словник-довідник / І. І. Приходько та ін. ; за заг. ред. проф. І. І. Приходька. Харків: НА НГУ, 2021. 118 с.

5. Ходаківський Є. І. Психологія управління. 5-те вид. перероб. та доп. [текст] Підручник. / Є. І. Ходаківський, Ю. В. Богоявленська, Т. П. Грабар. – К.: Центр учбової літератури, 2016. – 492 с.

Допоміжна наукова та навчально-методична література:

6. Березовська Л.І. Психологія діяльності. У2 кн. Кн.1.Психологія праці як складова частина психології діяльності.: Навч.-методичний посібник. / Л.І. Березовська, О. С. Юрков. – Мукачево: МДУ, 2014.

7. Волошенко М., Азаркіна О. Психологія професійного спілкування: навчальний посібник. Херсон: Олді-Плюс, 2021. 280 с.

8. Державне управління (Основи теорії державного управління): [навчальний посібник у трьох частинах] / О. Н. Євтушенко, В. І. Андріяш. – Миколаїв: Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2013. – ISBN 978-966-336-273-1. Ч. 1. Основи теорії державного управління. – 2013. – 268 с.

9. Дубич К. В. Основи теорії управління та менеджменту: Навч. посіб. – К.: Пектораль , 2005. – 104 с.

10. Методи сучасної теорії управління: підручник / А. П. Ладанюк, Н. М. Луцька, В. Д. Кишенько, Л.О. Власенко. – К., Ліра-К, 2018. – 368 с.

11. Миронець С. М., Тімченко О. В. Негативні психічні стани рятувальників в умовах надзвичайної ситуації: Монографія. – К.: ТОВ "Август Трейд", 2008. – 249 с.

12. Новицький І. В. Сучасна теорія керування: навч. посіб./ І. В.Новицький, С. А.Ус; М-во освіти і науки України, Держ. вищ. навч. закл. "Нац. гірн. ун-т". – Дніпро: НГУ, 2017. – 262 с.

13. Основи психології та міжособове спілкування: навчальний посібник (ВНЗ І—ІІІ р. а.) / Л. В. Засекіна, Т. В. Пастрик. – 2-е вид. – К., 2018. – 216 с.

14. Основи соціальної психології: підруч. для закл. вищої освіти / за ред. М. М. Слюсаревського. – К.: Талком, 2018. – 579 с.

15. Орбан-Лембрик Л. Е. Психологія управління: Посібник. / Л. Е. Орбан-Лембрик. – К.: Академвидав, 2003.

16. Психологія травмуючих ситуацій: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / О. Л. Туриніна. – К.: ДП “Вид. дім “Персонал”, 2017. – 160 с.

17. Психологія управління: практичний посібник / О. Г. Угрин. – Львів: ЛьвДУВС, 2017. – 164 с.

18. Психологія управління: Навчальний посібник / Брич В. Я., Корман М. М. - К.: Кондор-Видавництво, 2013. – 384 с.

19. Соціальна конфліктологія: підручник / Л. Й. Гуменюк. – Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2015. –564 с.

20. Юрков О. С. Психологія праці та інженерна психологія: Навчально-методичний посібник. / О. С. Юрков. – Мукачево: МДУ, 2012.

Основні законодавчі та підзаконні нормативно-правові акти:

21. Конституція України: [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>.

22. Кодекс цивільного захисту України від 02.10.2012 р. № 5403-VI.

23. Закон України «Про Дисциплінарний статут служби цивільного захисту» Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2009, N 29, ст.398.

24. Постанова Кабінету Міністрів України від 16.12.2015 р. № 1052 «Про затвердження Положення про Державну службу України з надзвичайних ситуацій».

25. Постанова Кабінету Міністрів України від 31.08.2017 № 747 «Про затвердження Порядку психологічного забезпечення в Державній службі України з надзвичайних ситуацій».

26. Наказ МВС України від 14.11.2016 №1203 «Про затвердження Інструкції про організацію санаторно-курортного забезпечення в Державній службі України з надзвичайних ситуацій».

27. Наказ МВС України від 18.08.2014 № 831 «Про затвердження Порядку організації медичного забезпечення в системі Державної служби України з надзвичайних ситуацій».

28. Наказ МОЗ, МНС України від 14.05.2001 № 180/115 «Про затвердження Положення про медико-психологічну реабілітацію рятувальників аварійно-рятувальних служб та осіб, що постраждали внаслідок надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру і Положення про центри медико психологічної реабілітації».

Інформаційні ресурси:

29. Офіційний сайт ДСНС України: [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <https://www.dsns.gov.ua>.

30. Урядовий портал: [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua>.

31. Офіційний сайт президента України: [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <https://www.president.gov.ua>.

32. Офіційний сайт Верховної Ради України: [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <https://www.rada.gov.ua>.

Розробник:

завідувач кафедри управління
у сфері цивільного захисту
д.екон.наук, професор

Тетяна КРИШТАЛЬ